

شکاف معیشتی ارتبه دولتها برای یکدیگر

عاطفه خسروی
سرمدین

وضعیت نابسامان تولید سال‌هاست که قدرت خرید کارگران را کاهش داده است. این را فعالان کارگری می‌گویند و معتقدند در شرایط فعلی اقتصاد ایران این کارگران هستند که قدرت چانه‌زنی خود را از دست داده‌اند و همراهی آنها با کارفرمایان تنها برای تامین معیشت خود و خانواده‌شان، از سر اجبار است. در نقطه مقابل از کارفرما هم نمی‌توان انتظار تامین نیاز اقتصادی کارگران را داشت، چراکه شکاف معیشتی ایجاد شده ناشی از اختلاف بین هزینه خنوار و نرخ دستمزد است. به همین دلیل است که گفته می‌شود اگر دولت براساس قانون هزینه‌های درمان، آموزش و مسکن را تامین کند بار بالایی از گرده سبب معیشتی برداشته می‌شود و هزینه زندگی کاهش می‌یابد؛ تجربه‌ای که در برخی از کشورهای دارای «ولت‌رافه» مانند فرانسه و نروژ صورت گرفته و با پرداخت هزینه‌های اصلی معیشت مانند درمان، آموزش و مسکن، هزینه‌های زندگی پایین آورده شد.

از دیگر سو تامین نیاز و درآمد در حد معیشت کارگران نیز به‌طور قطع روی تولید تاثیرگذار خواهد بود و افزایش بهره‌وری را به‌همراه خواهد داشت. از آنجایی که کارگران از خریداران اصلی کالاهای تولید داخل هستند، افزایش قدرت خرید آنها به رونق تولید داخلی می‌انجامد. با این حساب می‌توان گفت رابطه تمام حلقه‌های این زنجیره در کنار یکدیگر از اهمیت خاصی برخوردار است و در نهایت رونق تولید و بهبود معیشت کارگر و ارتقای توان کارفرما، در گرو حمایت زیربنایی دولت است. از سوی دیگر مسیر توسعه، از کانال تولید و بخش‌های مولد می‌گذرد، این در حالی است که تاکنون بخش‌های غیرمولد و سوداگرانه در صدر فعالیت‌های اقتصادی بوده و در نهایت دود آتش نیمه‌افروخته تولید به چشم کارگران می‌رود. شواهد حاکی از آن است که قوانین دست‌وپاگیر و در برخی موارد ضدتولید از یک سو و نبود سیاست‌های مالی و پولی از سوی دیگر، تولید را به کنار میدان برده و سوداگری و دلالتی را وارد گود اقتصاد ایران کرده است؛ آفتی که تمام دولتها کم‌وبیش با آن دست به گریبان بوده‌اند و هر یک در خور توان و برنامه سعی در رفع آن داشته‌اند.

بقا و بالندگی کشور بیش از هر چیز بر بنیه تولید آن تکیه دارد، به همین دلیل آرایش کلی ساختار نهادی اقتصاد باید در جهت تسهیل و تقویت تولید و کنترل زیاده‌خواهی‌های غیرمولدها باشد؛ مسئله‌ای که گاهی عکس آن را شاهد هستیم؛ به این معنا که ساختار نهادی ایران علیه تولید آرایش پیدا کرده و ورود سیل غیرمولدها به اقتصاد به سقوط تولید افزودن گره‌ای دیگر بر ریسمان معیشت کارگران منجر شده است. در نقطه مقابل، بهبود معیشت کارگران در گرو بهبود وضعیت کارفرمایان است و سودآوری کارفرمایان نیز به رونق تولید می‌انجامد.

حلقه دیگر این زنجیره بهره‌وری نیروی کار است که نمی‌توان نقش آن را در تکمیل زنجیره تولید نادیده گرفت. تازه‌ترین آمارها نشان می‌دهد نبود بهره‌وری مناسب نیروی کار در ایران ۱۰۰ هزار میلیارد تومان به اقتصاد ملی آسیب زده است؛ بنابراین در حال حاضر به‌نظر می‌رسد یکی از نیازهای اصلی اقتصاد ایران برای خروج از وضعیت رکود، تغییر شیوه فعالیت نیروی کار باشد، این در حالی است که رابطه رونق اقتصادی و حقوق و دستمزد از دو منظر درصد هزینه کارگران و بهره‌وری و انگیزش سنجدیه می‌شود. به‌علاوه باید توجه داشت که تامین معیشت کارگر منجر به افزایش بهره‌وری و سوددهی کارگاه‌ها و در نهایت رشد اقتصادی می‌شود؛ بنابراین باید به آن توجهی ویژه داشت، چراکه اگر کارگران تامین باشند، از آنجا که قادر به خرید کالای برند خارجی نیستند، در صف خریداران کالای تولید داخل خواهند بود که این امر به سود کارفرمایان نیز تمام می‌شود.

داستان شکاف درآمد با نرخ تورم و مشکلات معیشتی مزدبگیران سر درازی دارد. سال‌هاست که موج اعتراضات کارگری از معیشت و شرایط کار و رابطه با کارفرما وجود دارد!

در این داستان تکراری هم کارفرما از مشکلات تولید و حمایت دولت حرف‌ها برای گفتن دارد و هم مزدبگیران از اختلاف بالای دستمزد با تورم و هزینه‌های زندگی گلایه دارند.

حرف‌ها و گلایه‌هایی که از هر دو سو واقعیت دارد و نمی‌شود آنها را نادیده گرفت؛ مشکلاتی که مربوط به این دولت و آن دولت نیست و آنقدر ریشه‌ای است که به ناچار از هر دولتی به دولت بعدی می‌رسد. در حقیقت شکاف معیشتی، در بطن اقتصاد ایران ریشه دوانده و تا امروز هیچ طرح و برنامه‌ای قادر به خشکاندن این ریشه تنومند نبوده است. باید صبر کرد و نظاره‌گر فردای اقتصاد ایران بود؛ فردایی که حتماً آفتاب‌تر از امروز خواهد بود.

اروپا: از دیپلماسی برای احیای برجام حمایت می‌کنیم

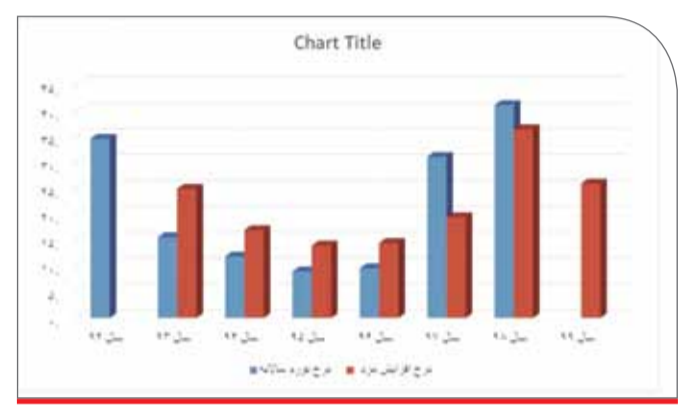
شورای اروپا با صدور بیانیه‌ای ضمن ابراز نگرانی از غنی‌سازی ۲۰ درصدی اورانیوم توسط ایران گفت از دیپلماسی فشرده برای احیای برجام حمایت می‌کند و این مسائل ناشی از خروج یکجانبه امریکاست. به گزارش مهر شورای اروپا با ابراز نگرانی از غنی‌سازی ۲۰ درصدی اورانیوم توسط ایران، اذعان کرد این موارد ناشی از خروج یکجانبه امریکا از برجام است. در بیانیه شورای اروپا آمده است: برجام عنصر کلیدی معماری جهان عدم اشاعه تسلیحات هسته‌ای و دستوراد دیپلماسی چندجانبه است که به اتفاق آراء در قطعنامه

خبر

داریم که این مسائل ناشی از خروج یکجانبه امریکا از برجام و بازگشت تحریم‌هاست. اتحادیه اروپا به تعهداتش ذیل برجام از جمله رفع تحریم‌ها آنچنان که در برجام دیده شده پایبند بوده و باوجود چالش‌های جدی که برای برجام رخ داده، به تلاش برای حفظ این توافق ادامه داد. این بیانیه با اشاره به نشست وزرای امور خارجه کشورهای عضو برجام می‌افزاید: ما حمایت خود را از دیپلماسی فشرده با هدف تسهیل بازگشت امریکا به برجام و همچنین بازگشت ایران به اجرای کامل برجام اعلام می‌کنیم.

۲۲۲۱ شورای امنیت به تصویب رسید. این بیانیه بدون اشاره به تعلل اروپا در اجرای تعهدات خود در برجام می‌افزاید: تولید اورانیوم تا غنی ۲۰ درصد در فردو که از سوی آژانس بین‌المللی انرژی اتمی در ۴ ژانویه تایید شد، تحول جدی و مایه نگرانی عمیق است. این بیانیه با ادعای اینکه اقدام ایران همچنین خطر تضعیف تلاش‌هایی را دارد که با هدف تقویت فرآیند دیپلماتیک موجود انجام شده بودند، می‌افزاید: ما از ایران می‌خواهیم از تنش‌زایی بیشتر اجتناب کرده و بدون معطلی این مسیر را بازگرد. بیانیه مذکور آورده است: ما اذعان

فاصله ۳ برابری معیشت با مزد

برای آن خانواده وجود داشته باشد که در عمل ناممکن است. این مهم در حالی است که نزدیک ۸۰ درصد کارگران و مزدبگیران ایران در زمره افراد حداقل‌بگیر هستند. در این میان باید توجه داشت که براساس آمارهای رسمی نرخ تورم تا پایان آذر امسال ۳۰.۵ درصد بوده و نرخ تورم خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها به بیش از ۴۰ درصد رسیده که به معنای افزایش چشمگیر سبد هزینه خانوار خواهد بود. پیش‌تر عضو کارگری کمیته دستمزد شورای عالی کار در تیر اعلام کرده بود حداقل هزینه‌های معیشت تا ابتدای تابستان بیش از ۶ میلیون و ۴۰۰ هزار تومان است. بررسی این آمار و ارقام نشان می‌دهد بی‌توجهی به یکی از مفاد اصلی قانون کار در تعیین مزد سالانه سبب یک انحراف شده است. هنگامی که حداقل دستمزد از هزینه‌های معیشتی کمتر است، افزایش مزد براساس نرخ تورم به تدریج شکاف مزدی را می‌تواند به درای عمیق تبدیل کند زیرا تورم ۳۰ درصدی تاثیر بیشتری بر هزینه‌ها که رقم بزرگ‌تری هستند می‌گذارد تا مزد. به بیان ساده‌تر وقتی هزینه‌های زندگی ۵ میلیون تومان است و نرخ دستمزد ۲ میلیون و ۵۰۰ هزار تومان و نرخ تورم نیز ۳۰ درصد اعلام شود، هزینه‌های زندگی در حالی یک میلیون و ۵۰۰ هزار تومان بیشتر می‌شود که بر نرخ مزد حداکثر ۷۵۰ هزار تومان اضافه خواهد شد. به همین دلیل تنها نرخ دستمزد اسمی افزایش پیدا می‌کند اما در عمل باز هم قدرت خرید تضعیف می‌شود.

سخن پایانی
م بودن نرخ حداقل دستمزد علاوه بر اثرات اجتماعی، اثرات اقتصادی فراوانی خواهد داشت. کاهش درآمد به کاهش تقاضا منجر می‌شود و این نیز به تعمیق رکود راه خواهد برد. همچنین تعداد افراد چندشغله افزایش پیدا می‌کند که این نیز بر امکان اشتغال جوانان و فارغ‌التحصیلان دانشگاهی اثری سوئی خواهد گذاشت. یکی از عوامل رسیدن نرخ بیکاری جوانان به ۲۵ درصد همین است. صمت در شمارهای آینده نیز قصد دارد به اثرات فاصله میان مزد و معیشت و تضعیف عدالت اجتماعی بپردازد.

پس هزینه‌های معیشتی یک خانوار برآید، به این مسئله بی‌توجهی شد. این امر ناشی از کم‌کاری این دولت و آن دولت نبود بلکه از آنجایی که برای تعیین هزینه‌های معیشتی خانوار آمار رسمی وجود نداشت، شورای عالی کار با یکی از کمیته‌های زیرمجموعه آن باید آستین بالا می‌زد و چنین اقدامی را در دستور قرار می‌داد. با این همه از سال ۷۰ که قانون کار فعلی تصویب شد تا سال ۱۳۹۷ هیچ‌گاه شورای عالی کار به تعیین یا حتی تخمین هزینه‌های معیشتی خانوار نپرداخت. بالاخره در سال ۹۷ و در آخرین روزهای وزارت علی ربیعی، او به این امر تن داد و کمیته دستمزد شورای عالی کار موظف شد سبد هزینه یک خانوار با ابعاد ۳.۳ محاسبه کند. از آنجایی که در این کمیته هم نمایندگان کارگری حضور داشتند و هم نمایندگان کارفرمایی و بنا بود تا سبد پیشنهادی در خود شورای عالی کار به تصویب برسد، کار محاسبه آغاز شد و در نهایت برای سال ۹۷ این سبد به تصویب رسید. براساس محاسبات کمیته دستمزد شورای عالی کار حداقل هزینه‌های یک خانواده در ایران در سال ۹۷ به ۲ میلیون و ۶۶۹ هزار تومان می‌رسید؛ حال آنکه مز پرداختی به کارگران در آن سال تنها یک میلیون و ۱۱۴ هزار تومان بود. این به آن معناست که یک خانوار ایرانی با ابعاد ۳.۳ نفری، برای آنکه هزینه‌های حداقلی خود را بپردازد، با ۲ حداقل‌بگیر نیز از این کار عاجز خواهد ماند؛ به عبارت ساده‌تر اگر یک خانواده سه‌نفره در سال ۹۷ می‌خواست با حداقل دستمزد حداقل هزینه‌های خود را بپردازد، با ۲ شاغل نیز از انجام این کار ناکام می‌ماند. این روند در سال ۹۸ به‌مراتب بغرنج‌تر شد، چراکه طبق مصوبه شورای عالی کار حداقل هزینه‌های خانوار در این سال با افزایش چشمگیری به ۴ میلیون و ۹۴۰ هزار تومان رسید. در سال ۹۸ حداقل دریافتی کارگران یک میلیون و ۵۱۷ هزار تومان است. پس در سال گذشته یک خانوار سه‌نفره با فرض اینکه ۳ شاغل داشته باشد هم باز در تامین حداقل نیازهای معیشتی خود عاجز می‌ماند. به بیان دیگر در سال ۹۸ برای تامین نیازهای یک خانوار سه‌نفره باید ۴ کارگر حداقل‌بگیر

۹۶ نیز ادامه یافت تا در پایان سال طبق اعلام بانک مرکزی روند افزایش قیمت‌ها در کشور همچنان تکرر کمی و ۹.۶ درصد باشد. در این سال مزد بیش از ۲ برابر نرخ تورم رشد کرد و حدود ۲۰ درصد به دریافتی کارگران در سال ۹۷ افزوده شد. سال ۹۷ همان سالی است که در اردیبهشت آن دونالد ترامپ اعلام کرد کشورش از برجام خارج خواهد شد و تحریم‌ها دوباره علیه اقتصاد کشور صف بستند. در این سال نرخ تورم به ۳۱.۲ درصد رسید. ۴ برابر شدن نرخ تورم در آن سال سبب شد از ابتدای سال نمایندگان شورای اسلامی کار چندین بار در میانه سال نقد افزایش و تصمیم دستمزد‌ها را کنند که البته با کنار رفتن علی ربیعی و جانشینی محمد شریعتمداری به‌جای وی، در عمل مورد توجه واقع نشد اما در پایان سال حداقل دستمزد سال ۹۸ افزایش ۳۶.۵ درصدی را تجربه کرد. در سال ۹۸ نیز نرخ تورم طبق اعلام بانک مرکزی ۴۱.۲ درصد بود اما مزد تنها ۲۶ درصد افزایش یافت. امسال نیز طبق اعلام مرکز آمار ایران نرخ تورم کشور تا آذر به ۳۰.۵ درصد رسیده و اگر روند ۳ فصل ابتدای سال در زمستان هم ادامه یابد، احتمالاً نرخ تورم میان ۳۵ تا ۴۰ درصد تا پایان سال افزایش یابد. بررسی آمارها نشان می‌دهد در دولت روحانی، تنها ۰.۸ درصد از قدرت خرید اسمی کارگران تضعیف شده است. با این همه پرواض است که این بیانگر همه مسئله نیست، چراکه با افزایش ضریب جینی و رسیدن آن به رقم ۰.۴۱ از افزایش فاصله طبقاتی و نابرابری بیشتر در توزیع درآمد در کشور خبر می‌دهد. همچنین نرخ بالاتر تورم خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها نسبت به کل نرخ تورم بیشتر شدن هزینه‌های معاش و افتادن بیشتر بار تورم بر دوش مزدبگیران خبر می‌دهد. در این میان اتکای صرف به تضعیف تنها ۰.۸ درصدی مزد در ۷ سال گذشته نیز بخش مهمی از حقایق را نادیده می‌گیرد.

دستمزدی که از پس هزینه‌ها بر نمی‌آید
همان‌طور که پیش‌تر گفته شد باوجود تاکید بند ب ماده ۴۱ قانون کار بر اینکه حداقل دستمزد به‌نحوی تعیین شود که از

اعمال پروتکل‌های ویژه برای مسافران اروپایی

مرزهای هوایی، زمینی و دریایی وارد کشور می‌شوند، ضروری است علاوه بر تست مجدد در مبادی ورودی، به مدت مناسب و منطبق با پروتکل‌های مربوطه در محل سکونت در قرنطینه به سر برند. در پی این دستور، توج دهقان زنگنه، رئیس سازمان هواپیمایی کشوری در گفت‌وگو با ایسنا گفت: به محض رسیدن این نامه به سازمان هواپیمایی کشوری، دستور دادیم در همه مبادی ورودی این پروتکل جدید ابلاغ و اجرا شود. وی افزود: هر مسافری که به‌وسیله پروازهای مستقیم غیرمستقیم از کشورهای اروپایی قصد ورود به ایران را داشته باشد، در ابتدا باید تست مجدد از او گرفته و در نهایت قرنطینه شود. رئیس سازمان هواپیمایی کشوری تاکید کرد: مانند گذشته هر پروتکلی که

رئیس سازمان هواپیمایی کشوری از انجام تست مجدد و قرنطینه مسافرانی که به‌صورت مستقیم و غیرمستقیم از مقاصد اروپایی به ایران سفر می‌کنند، خیرداد و گفت: این پروتکل از سوی وزارت بهداشت برای سازمان ارسال شده و از همان زمان دستور اجرای آن را صادر کردیم. به گزارش ایسنا، در پی شیوع ویروس کرونا جهش یافته در انگلستان موسوم به کرونا انگلیسی پروازهای مستقیم و غیرمستقیم این کشور به ایران و بسیاری از کشورهای دیگر لغو شد و در نهایت سعید نمکی، وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی اعلام کرد با توجه به گسترش ویروس جهش یافته در بیشتر کشورهای اروپایی، تمام مسافرانی که از مقصد اروپا به‌صورت مستقیم یا غیرمستقیم از

ویژه تر از خبر

خطر بازگشت به شرایط قرمز

قرارگاه عملیاتی مبارزه با کرونا با صدور اطلاعیه‌ای از آحاد ملت خواست تا رفع کامل بیماری از کشور، نسبت به اجرای مجدانه پروتکل‌های بهداشتی کوشا باشند. در اطلاعیه شماره ۵ قرارگاه عملیاتی ستاد ملی مبارزه با کرونا آمده است: با تلاش همکاران وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی و کادر درمانی کشور و سایر دستگاه‌های همکار و رسانه‌ها، کرونا تا حدود زیادی در کشور کنترل شده و تعداد شهرهای قرمز کشور از بیش از ۱۶۰ شهر در آغاز اجرای طرح به ۷ شهر تنزل یافته است. روشن است که در کنار تلاش قابل‌احترام و شایسته سپاسگزار ی پزشکان، پرستاران و سایر همکاران مراکز بهداشتی و درمانی کشور، دستگاه‌های مسئول و گروه‌های خودجوش مردمی و جهادی، نقش‌آفرینی مسئولانه و همدلانه آحاد ملت در اقصی نقاط کشور، مبدأ اصلی تحقق موفقیت‌های بزرگ به‌دست آمده در کنترل و مهار بیماری است و در صورت تضعیف اهتمام عمومی به اجرای ضوابط بهداشتی و فاصله‌گذاری اجتماعی، موفقیت‌های به‌دست آمده از دست می‌رود و هر لحظه امکان اوج‌گیری مجدد بیماری و بازگشت شرایط قرمز به هر یک از شهرهای کشور فراهم خواهد بود. بر این اساس، قرارگاه عملیاتی مبارزه با کرونا، درخواست می‌کند همگان کماکان، تا طرد و رفع کامل بیماری از کشور، نسبت به اجرای مجدانه پروتکل‌های بهداشتی، استفاده مستمر از ماسک و رعایت ضوابط فاصله‌گذاری اجتماعی از جمله ممنوعیت تردد شبانه و عدم حضور در دورهمی‌های خانوادگی، کوشا باشند. قرارگاه همچنین ضمن تاکید ویژه بر رعایت کامل ممنوعیت‌های موجود در زمینه ورود و خروج به شهرهای قرمز و نانچی، بر پرہیز جدی از سفرهای غیرضروری حتی بین شهرهای زرد، اجتناب از حضور در مراکز مستعد ازدحام مثل بازارها و پاساژها جز در مواقع ضروری و ممنوعیت مطلق هرگونه تجمع در هر نقطه از کشور تحت هر عنوان و به هر مناسبت، تاکید می‌کند.

عکس: آیدا فریدی
کارگران فصلی قشر آسیب دیده از دوران سخت کرونا